

ПЕРЕДПЛАТА

на „Буковину“ вносить
на цілий рік 10 зр. — кр.
на чверть року 2 „ 50 „
місячно . . . . 1 „ — „
для заграниці 20 рублів або
40 франків.

Поодинокі числа по 6 кр.
в бюрі газет Л. Горовіца в
Чернівцях, ул. головна ч. 17.

БУКОВИНА

ВИХОДИТЬ

щодня крім неділь і ру-
ських свят о год. 5. по пол.

Реданція і Адміністрація
„Буковини“ находить ся в
Чернівцях (ул. Петровича
ч. 2.)

Оголошеня приймає ся за
оплатою 6 кр. від стрічки;
а в „Надісланім“ по 10 кр.
від стрічки.

Галицке шкільництво.

Caveant consules!

Галицкі Русини нарікали багато за часів намістникованя гр. Баденіого, що у всім мав желізну руку, та коли порівнати тодішні часи з теперішними, то з жалем мусить ся на поли шкільництва сконстатувати коли не регрес, то застою задля не все відповідного поступованя властей. Маючи на оці добре виховане рускої молодіжи, а нічо иньше, ми звертаємо увагу шкільної власти і надіємо ся, що сей голос не буде вопіючим в пустині, а причинить ся до скорого поліпшеня невідрадного стану.

Аби наука могла в руских школах поступати наперед і приносити пожадані користи, треба передовсім дати ученикам добрі і у своїм часі зладжені рускі підручники. Тимчасом діє ся инакше. Хлопці записують ся до шкіл, нишпорять по книгарнях за книжками, а їх дасть Біг! Книжки або що йно друкують ся або лежать в рукописах на столику п. інспектора. З сего видко, яку велику шкоду нанесло рускому шкільництву розв'язане комісією для видавництва шкільних книжок. Коли тепер хто напише яку шкільну книжку, відсилає ся рукопись до крайової ради шкільної, а ся віддає єї до перегляду і оціненя одному інспекторови. Очевидно назгромаджує

ся у ~~руки~~ інспектора тільки рукописий, що він просто не в силі самий переглянути, а не то ще з педагогічного боку скритикувати, бо не має до сего потрібного часу. Отже що-ж він робить? Рукопись лежить у него якийсь час, а потім він бачить, що самий не веіше все полагодити і передає рукопись якомусь професорови. Сей переглянувши і оцінивши книжку, відсилає рукопись назад до крайової ради шкільної, а відтак аж розпочинає ся друк книжки. Корректю веде знов таки самий п. інспектор і так появляє ся аж за два або три роки одна книжка! Не входимо в се, чи відповідає таке проволікане у видавництві педагогічним вимогам, але спитаємо, чи не може ніхто п. інспектора заступити, коли він не має досить часу, перетяжений роботою?

Що-ж до самих книжок, то поминемо на сім місци вартість фахових книжок, як історій, математики або фізіологій, але скажемо дещо про рускі читанки, котрі дійсно виказують великий поступ. Та коли їх порівнати з польськими або німецькими, та кидає ся в очи одна велика ріжниця. В німецьких і польських книжках находимо багато уступів з власної історій, уступів, котрі підносять національну свідомість молодіжи, виховують єї в патріотичнім дусі. Се-ж так і повинно бути! Але чому в руских книжках того нема? Чоловікови фахо-

вому мусить ся видати, що в руских книжках нарочно викидає ся все, що могло би загірті патріотичне чуте; доходить до того, що рускі книжки є майже перекладом польських читанок. Тільки ту і там поміщують малий уступ, немов на сьміх, мабуть аби показати, яке богатство чи убожество містить руска література... На доказ сих наших слів вказуємо на читанки для І-ої і II-ої класи гімназійної.

Певно що нікого не може такий стан руских шкільних читанок тішити; та що сказати про книжочки, яких потребують хлопці до читаня?! Таких майже зовсім нема, бо книжочки виданя проф. Насальского не можуть задля етимологічної правописи одержати апробати шкільної власти. В останнім часі почала „Просьвіта“ передруковувати деякі свої книжочки шкільною фонетичною правописою, але й тут іде діло дуже пиняво. Хиба справді не маємо відповідних книжок до читаня? А коли таких нема, чи не є обовязком шкільної власти постарати ся о те?

Друга, не менше важна хиба в галицкім рускім шкільництві — се справа учительских сил. Взагалі в руских школах є за мало учителів, а з сего виходить таке, що в одній класі тиєнуть ся по 60—70 учеників. Як же має в такому випадку поступати наука? Чи можливо взагалі учити таке велике число учеників, як не повинно

З ПОЕЗИЙ Н. Л. НЕКРАСОВА.

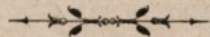
Переклади Василя Ріленка.

I.

Ми з тобою нерозумні люди:
Що хвилини спірка готовенька,
Полекша для зрушеної груди —
Уразливе словечко з серденька.

Так повіж, коли сердита дуже,
Все, що серце зрушує і мучить!
Будем явно сердити ся, друже:
Лекший мир і скорше спір навкучить.

Сли в любови проза непозбудна,
Ке і з неї щастя пай нам кречно:
Після звади знов любов двоюдна
Лучить нас так ніжно, так сердечно.

II.

У дорозі.

Нудно! нудно!... Візниче, розбий
Ти чим-небудь нудьгу, мою муку!
Пісню, брате, яку розповий
Про рекрутську бранку й розлуку;
Небилицю яку розповіж,

Чи що бачив, скажи та розсьміш —
В мене снів на подягу не стане.

— І у мене не радощі, пане:
Ізвалила невдаха — жона!...
Іще з молоду — бачте, яка! —
В домі паньскому вчилась вона
Разом з панною в різних науках,
Вам то звісно — плести, вишивати,
Грати на фортепані, читати —
В панських веіх поведінках і штуках.
А вбиралась не в те, що у нас
Скрізь по селах бекешниці наші —
А по правді сказати, в атлас.
Іла в-волю і меду і каші,
А з постави красуня — та так,
Ніби панночка, бачите, з роду;
І не сватав ся наш брат, кріпак,
Але пан благородного плоду,
Якийсь вчитель, що в пана гостив —
Повідає візник їх Торонка —
Та знать щастя йй Бог не судив,
Не потрібна для шляхтича хлопка.
Вийшла замуж у пана донька
Та в столицю. А пак по весілю
Сам вернув ся у двір до села,
Захворів та в зелену неділю
Відав Богови душу повинну
І лишив сиротою Горнину.
В місяць зять появил ся в селі,
Переймив після спису родини,
Звів на чинц всіх людей із землі
І добрав ся відтак до Горнини.

Вона видко єму не подалась
У чим-небудь, чи просто вже тісно
Жити в домі обом показалось,
Розумієте, нам се незвісно —
То він вигнав єї на село:
Знай отут своє місце, мужичка!
Та й ревіла-ж, бо круто прийшло
Панні ніжній і з праці і з личка.

Як на гріх, девятнадцятий рік
Мені вийшов тоді... посадили
Нас на віз та і з нею вженили...
Ой зазнав же я смутків по вік!
З виду строга... Косити не веіше,
Обійти би корову — не вміє,
Гріх казати, щоб нероба була,
Але діло в руках не спорилось.
Як дрова або воду несла,
Як на панцину йшла, то робилось
Часом жалко єї... та куди!
Справ обнору — для неї невідно:
То йй ноги надруть чобітки,
То в бекеші незручно... аж стидно!
При чужих і сюди і туди,
А реве крадькома як причинна...
Так єї погубили пани,
А була-б собі жінка голінна!

На якийсь там портретик смотрять,
Якусь книжку читати все любить...
В мені иноді серце щемить,
Що, не дай Боже, сина погубить:
Вчить читати, вмиває, стриже,

бути? До того все ще зменшаєся з кожним роком число охотників, покушати того тяжкого хліба. Правительство намагаєся, заощадити гроша і обсаджує посади суплентами, звичайно ще й неіспитованими, обтяжає їх годинами. З того мусить вийти побіжне трактоване науки, бо молодий чоловік, котрий вчить ся до іспиту, не може при 20—24 годинах тижневої науки в школі і сотнях задач вести науки як слід. Ба, що більше! Знайдуть ся іспитовані супленти, то для них не скоро спаде посада з „више“, бо его попередні літа, коли то він сам вчив ся до іспиту і працював по своїм силам, не задоволили ще п. інспектора. Значить, суплент мусить довгі літа ждати на сталу посаду. От так пр. посада професора рускої мови при академічній (рускій) гімназії у Львові стояла необсаджена іспитованим суплентом, хоч було аж двох іспитованих, один з доктором. Се очевидна кривда, котра мусить тим більше боліти, що дармо шукаємо такого случаю з польською мовою в польських гімназіях. Або як пояснити собі се, що в коломийській гімназії є шість руских клас, а доси не розписано конкурсу на посаду професора для рускої мови?! З тою наукою там, як то кажуть, латає ся, бо оскільки знаємо, є там вправді іспитованій суплент, але той належить до польської гімназії і дійсно там вчить у вищих класах. Шкільна власть повинна прецінь зважити, що для шістьох руских клас належить ся чейже стала посада професора рускої мови! А в гімназії Франц Йосифа у Львові розписано вправді конкурсу на посаду професора рускої мови, однак доси ми не читали і не чули, кому надано сю посаду. Видко, що ще не найшов ся „відповідний“ чоловік...

Значить річ стоїть тепер так, що або посади професора рускої мови не обсаджено або не розписує ся конкурсу, а кандидати чекають на сталу посаду по кілька літ!

Ще одна обставина замітна тепер в галицькій шкільництві: шкільна власть старає ся позбутись учителів рускої народности з польських гімназій. Не знаємо, яка

властиво причина тому рухови, але здогадуємо ся, що дехто побоює ся, що рускі учителі не вміють польські діти виховувати в досить польско-патріотичнім дусі. Але при всім тим забувають компетентні сфери, що в польських гімназіях є багато руских дітей. Хто-ж їх має навчити руского патріотизму? А то служить професор рускої народности при польських гімназіях по 20 або 25 літ, а відразу его переносять до рускої гімназії, хоч на ту посаду чекають інші, молодші сили — не дуже они і молоді, бо служать иноді вже по 10—15 літ. Сі можуть ще чекати кілька літ на сталу посаду... Вкажемо як на приміри такого несправедливого поступованя на проф. Рудницького при академічній гімназії в Львові і проф. Полянського в Коломиї. Питаємо ся, відки має такий старий професор, котрий через 25 літ викладав все по польськи, відки він має знати руску мову на стільки, аби аж міг викладати по руски? Ні, таким способом не загіє ся нікого до учительського фаху, не зарадить ся бракови учительських сил. Тут мусить наступити зміна, коли не хоче ся відтрашувати Русинів від того фаху.

При кінці звертаємо увагу шкільної власти ще на одну прикру обставину. Для науки рускої мови в польських гімназіях призначають всего лише дві години. Се рішучо замало для докладного вичученя рускої мови. Додамо ще, що ті години призначають звичайно на пополудне, де ученики по 5-годинній науці вже так втомлені, що лише з великою неохотою слухають викладів професора, ну, а з сего користи нема жадної. Се мабуть і причина тому, що так мало учеників вписує ся на науку рускої мови. І тут треба зарадити лиху, коли не хоче ся науку рускої мови зробити проблематичною.

Отей коротенькі уваги ми уважали потрібним подати на початку шкільного року під розвагу шкільної власти. Ми щиро і отверто, як все, висказали наші жалі на поли середного шкільництва, бо хочемо поправи наших кривд. О се повинні подбати передовсім оба заступники Русинів в га-

лицькій красній раді шкільній, п. Барвінський і о. Тороньський, а дальше і рускі послі. Тож caveant consules!

НОВИНИ.

Чернівці, дня 14-го вересня 1896.

Др. Василь Дутчак, що є тепер одвічальним редактором (в заступництві) нашої газети, одержав від львівського висшого суду краевого декрет яко оборонець в карних справах.

Для сконстатованя правди. В передпоследнім числі *Бук. Відомости* написали, що на зборах Нар. Ради було 300 людей. Нас питали ріжні передплатники, чи то правда; ми отсим можемо цілком після правди сконстатувати, що не було 300 людей, а просто 77 селян. Що *Бук. Відомости* уважають те число більшим як повинно бути, то вибачайте, они все призвичаєні, говорити неправду. Так і тепер, були — як ми се перше сконстатували — всего 77 людей, отже не маємо причини, відкикувати нашу відомість, що було всего 77 людей. *Бук. Відомости* як звичайно пустили в світ блягу, против котрої ми з становища правдолюбности протестуємо.

П. Осип Маковей повернув з війскових вправ і переберає з завтрашнім днем редакцію нашої газети.

Здичілість. Від часу, як почали розповсюджувати ся читальні, зачали прихильники тьми і неправди агітацію против них, а коли і се не довело до цілі, стали читальникам робити всякі прикристи. Читальники звичайно тихо зносять все напасти, бо знають, що стоять за добру справу, тямлючи приповідку: хто терпен, той спасен. От так і при кінці минушого місяця, дня 27-го серпня, мусіли наші читальники в Шубранци терпіти від ворогів просвіти. Того дня був у Шубранци храм. Читальники — а треба знати, що читальня „Рускої Бесіди“ в Шубранци розвиває ся дуже гарно — хотіли громадно як в одній родині забавити ся; спровадили они собі для танців музику з Кіцманя. Забава ішла спокійно, гарно, аж любо було дивити ся. Але се не сподобало ся чомусь тамошньому двірникови. Він казав музикантів арештувати, а потім ще і вибити. Найбільшими противниками читальні є в Шубранци Дмитро і Георгій Мустаці — помен омен. В ночи повибивали вороги читальні вікна в домах читальників і т. д. Очевидно звернули ся наші читальники на судову дорогу. Але се характеристичне, що против читальні виступає навіть двірник і надуживає для осушення своєї поганой цілі свій уряд. Ми при нагоді ще повернемо до сеї справи.

Мов паничка чеше що дини,
Ні не бе, ні мені не дає...
Та не довга йй втіха з дитини!
Ніби скінка суха і бліда
Вона ходить зовсім понад силу,
Не з'їсть за день двох ложок щона —
Либонь ляже за місяць в могилу.
А про що? Бачить Бог, не скидав
Я на неї невпинную працю...
І не з дуру сварив, годував, шанував,
А вбирал єї радо, мов цяцю.
А щоб бити, — я майже не бив,
Хіба тільки як вплю ся, то гупну...
— Ну, візниче, спасибі! Розбив
Ти нудьгу мою, брат, невідступну!

III.

* * *

Ніч. Ми встигли роскошами впитись.
Сон не доміть, що-ж діяти нам?
Тепер любо було-б помодитись,
Та не знаєм, що зичити вам?

На добраніч ему! — хто дні й ночі
Терпить горенько ради Христа,
Хто слізми не звочив смутні очі,
Хто сціпив без нарікань уста,
Хто мозолить роботою руки
І лишає з пошаною нам

Углублять ся в науки і штуки,
Відаватись жадобам, мрійкам;
Перед ким кризь жите йде дорога
В бездосвітній, глибокій ночі
Без понятя про право, про Бога
Як без світла в підземній тюрмі...

IV.

* * *

З кожним роком то меншають сили,
Зябне кров, тяжчий ум і думки.
Вітчино! так дійду-ж до могили,
Не діждавшись, чи вольна єси?

Я бажав би вмираючи знати,
Що стоїш ти на певнім шляху,
Що ратай, ідучи засівати,
Бачить близьку погоду пору...
Я бажав би, щоб з рідного яру
Вітер тон один в ухо доніс,
У котрому не чуто би згару
Крови людської, стогну ні сліз.

V.

* * *

Вініці ліс не горить; сніг застлав
Пожарище, насторчене п'ямаи,

Але дідич в роспуку попав:
Пів майна понесло ся з димами!

Посумнів і мужик. — Чим затониш єси
У печі? — він похмуро бурмоче:
„Не топити-меш, шити-меш ти“ —
Єму буря в відмову гогоче.

VI.

* * *

Я глибоко за те сам собою горджу,
Що жите з дня на день безхосенне веду.

Хоч не вивірюв сил я своїх ні на чім,
Та без жалю назвав себе лежнем бридким,

І раз-враз кажучи: зледаців я, ослаб! —
Доброхить ухилив ся від діла мов раб;

Що хоч трицятки літ сяко-тако дожив,
Але повної кабзи грішми не набив, —

Щоб хилились мені дурні люди до ніг,
Та й розумний щоб часом позаздрити міг!

Я глибоко за те сам собою горджу,
Що нікого з людей не любив у житю;

Хоч любови до світа палить мене жар,
Я без захисту в нім спрота і дикар;

Крокодилі перед судом. Перед кількома днями згадували ми, як то в середніх віках відбувалися в деяких місцях Європи суди над мишами, щурами, саранчюю і т. ин. Люди не знали, як собі мають дати раду з тою язвою, тож в своїм невіжестві хапалися всяких сьмішних средств. Таке саме дїє ся ще тепер на сьвітї, хоч правда не в Європі, а між дикими народами. І так на острові Мадагаскарі, що его минувшого року завоювали Французи, жие кілька народів, котрі виводять свій рід, не від малп, як деякі теперішні учені, а від крокодилів, що живуть в ріці Бетсібока. На жаль ті великанські ящірки не багато зважали на посвоячене з людьми і де лише удало ся напасти на них та пожирати. З того приходило до кровавих воєн між свояками, аж вкінці — як пише французский місіонар Абіналь — війни ті скінчили ся такою цікавою умовою. Посвоячені з крокодилями народці заприсягли своїм водним своякам вічний мир, але під умовою, що крокодилі не будуть свого голоду заспокоювати людським мясом. Коли-ж би лучило ся, що крокодил з'їсть чоловіка, то в такому случаю має бути караний смертю. Після латинського правила „хто мовчить той — здає ся — годить ся“ приймили крокодилі ту умову. Але чи то тому, що водні свояки забули з часом на умову, чи може они вже з роду розбишаки і людоді — досить, що їх напади на людей не перестали і часто лучає ся, що люди падають жертвою ненаситності свояків. Коли таке убійство виявить ся, іде начальник покоління в товаристві родини і приятелів покойного та численної товни над беріг ріки, виголошує там акт обжалованя, що свояк-крокодил убив свояка-чоловіка, що то убійство було не случайне, а наперед обдумане, пригадає на торжественні умови з давних часів, висказує обурене і жаль з причини нового убійства і звизає інших крокодилів, щоби видали убійника. Відтак закидає род вудки, на котрій зачіплено чверть вола до ріки і відходить з цілою дружиною. На другий день рано виходять знов над ріку суд і лавники та товпа людей. Мужчини ідуть зі списами, жінки з клубками шовкових ниток. Тепер тягнуть лину, до котрої привязана вудка, а за нею появляє ся на воді зі всіма ознаками нечистої совісті рабівничий і віроломний крокодил. Сильні сторонки звизають убійника, суд виступає наперед, звизає обжалованого, щоби сказав що на свою оборону, розважує великі лагодячі обетавини і засуджує его відтак звичайно на смерть. По оголошенім засуді кидає ся весь зі скаженням криком на виновника і убиває его. Але скоро лише крокодил погиб, змінює ся настрої судив і прочих людей. Своєк має свої права: замість гнівних криків роздає ся плач над трупом крокодила, жінчини обвивають его і обвивають шовковими нитками а відтак хоронять з великою почесністю.

І хоч є в мені зієсть, вона дика й міцна,
Та до діла як дійде, то має рука!

VII.

П І С Н Я.

У людей по домах — чистота, красота,
А у нас по хатах — тіснота, душнота.

У людей у борці солонинка чи схаб,
А у нас борці пісний, а в нім шваб, а в нім шваб.

У людей діточкам куми дари дають,
А у нас кумоньки наш таки хліб жувають!

Людам що в голові, — підпадать до куми;
А нам те в голові, щоб в старці не пійти.

Як би нам таке вдать, щоби сьвіт здивувать:
Щоб був грині в кармані, а хлібець на гумні;

Щоб шлия у дзвінках, а дуга у квітках,
Щоб на плечах сукно, не коряве рядно:

Щоб і наш брат зазнав чести, шани в людей,
Щоб в нас піп гостював, вчитель був до дітей;

Щоб у нас діточки, мов бджілки в улику,
А газдиня у нас, як малинка в садку!

Квока нянькою. В однім селі в Німеччині лучив ся такий випадок: В куті курника мала свое леговище мала сучка з двома щенятами. Разом з нею мешкала в курнику велика квока і єї двайцятєро курят. Обі матери жили в найбільшій згоді. Кожного дня, коли сучці поставлено їду в мищині, видзюбала з неї квока свою пайку, а й курята живили ся з неї. Нараз найшла якась пошесть і всі курята вигинули. Квока лишила ся сама, а що очевидячки їй було нудно, то цілий час пересиджувала на леговищі дружної песьчої родини. Малі песьята гнеть так полюбили приятельку своєї матери, що воліли лежати під єї крилами, як при матери. Сучка цілком не гнівала ся за то, що квока вдирає ся в єї материнські права, але противно була навіть дуже рада з того і лишала свої діти під опікою квоки, а сама цілими днями уганяла по подвірю. І квока від рана до вечера сиділа на обох щенятах і виняньчила їх, а коли піросли, дозволила з дивною терпеливістю веселим песьятам тягати себе на всі боки. Вкінці дійшло до того, що пусті песьки повиривали майже весь піре своєї няньці, так що господиня мусіла їх розлучити.

Складки. О. Дмитро Козарищук, гр. пр. парох в Неполоківцях, жертвував на бурсу Народного Дому 50 зр., а на друкарню 50 зр., Разом доси зложено на *бурсу 645 зр. 10., кр.* а на *друкарню 910 зр. 46 кр.* Впр. добродієви складає виділ Народного Дому сердечну подяку за такий щедрий дар, надіючись, що сей гарний патріотичний вчинок стане для руских православних совящеників приміром, гідним наслідуваня.

Нічна праця і обезсилене мозку.

Досвід навчає, що неспосана ніч впливає не тільки на результати умислової праці сльдюючого дня, але також і кількох пізніших, хоч би чоловік не відчував абсолютно ніякого сльду умученя. То спостережене спонукало д-ра Ашафенбург'а до доконаня спеціальних студий, а результати тих розслідів подав він в рефераті, відчитанім на конгресі німецких неврологів.

Вже в наслідок того, що цілий день не спимо, притуляє ся навіть при цілком незначній праці наш ум; а скоро ще до того в ночі не спимо, зможе ся значно те умучене; оно зростає ще більше, наколи будемо вечером працювати; а по якімсь часі перестунає організм границі звичайного умученя — сили его стають вичерпані.

Розсліди свої перевів Ашафенбург' власне в нічній порі, отже тоді, коли організм доконав вже норму праці звичайної. Зіставмо результати тих розслідів, котрі були переведені в нормальнім стані, значить коли обсервований (той, на котрім ті розсліди роблено) по денній праці ішов в пору спати, і в стані аномальнім (вичерпанім), значить тогди, коли обсервований працював ще і ночєю, через що сили его вичерпані зістали.

Розслідам систематичним піддано насамперед вражливість.

Наколи поверхню тіла обтяжимо в якім небудь місці дуже незначним тягарем, тоді тягар той відчуємо яко дотик. Зменшаючи тягар можемо дійти до так малого обтяженя, що заведви відчуємо его, хочби сьмо звернули на се всю нашу увагу. Розсліди виказали, що вражливість на дотик слабне тим більше, чим пізнійше в ночі будемо робити те досьвідчене. Щоби викликати таке саме вражінє делікатного дотику в условиях вичерпаня, не вистарчить вже так малий тягар, як в условиях нормальних, тягар мусить бути значно збільшений.

Що змагаюче ся обезсилене впливає не тільки на вражливість дотику, але і на вражливість інших змислів, переконав ся Ашафенбург' також безпосередно, розсліджуючи вражливість зору і слуху. Обсервований розумів все в нормальних условиях і був в силі повторити кожний вираз. В условиях вичерпаня (неспани) доходила слькість незрозумілих виразів, висказаних рівночасно через другого дуже докладно і тим самим голосом, до 10%, що значить, що на кожних десятих виразів оден зістав незрозумілим.

Друга група розслідів занимала ся вже безпосередно діяльністю умисловою. Обсервований мав додавати однозначні цифри, або учити ся їх на память. Слькість доданих цифр зменшила ся о 14%, учене ся на память зменшило ся о 25%, або четверту часть в порівнаню з слькістю цифр в нормальнім стані обсервованого.

Особливо цікавими суть результати розслідів над змінами лученя виображінь. В нормальних условиях обсервований говорючи довший час, оповідаючи або виясняючи децо, уживав виразів однозвучних найбільше в слькості 2%. Під впливом вичерпаня слькість однозвучних виражінь зростала до 18%, у иньшій особи до 38%. — Цілковитій зміні уляг зміст бесіди. В условиях нормальних виображіня предметів, о котрих говорить ся, попереджають завжди слова, які їх описують. Виражінє іде за змістом, а не зміст за виражінєм.

Зовсім иньші були лученя виображінь під час вичерпаня. Зміст зникав, уступаючи місце виражіням, котрі були або стереотиповими зворотами, або словами, що повтаряли ся. Деякі виражіня були повторювані дуже часто, хоч не надавали ся цілком до реченя, в котрім були висказані. В часі найбільшого вичерпаня зникав цілковито зміст. Виражіня лучать ся тільки після подобизни звуку або риму.

Розсліди реакції виказали також відповідні зміни, продовжене реакцій нормальних і значне число реакцій мильних виказують, що чоловік вичерпаній не в силі правильно думати але і правильно ділати.

Слькість мильних реакцій виносила 50%.

Подалисьмо тільки результати розслідів. Щоби однакож вивести з них які небудь практичні висновки, треба ті результати оцінити і зрозуміти.

В тій цілі треба нам застановитись над загальною діяльністю систему нервового.

Жите кожного організму складає ся з двох засадничих фаз: з присвоюваня средств відживних і з заміни присвоєної енергії на працю. Праця цілого організму, а зарамом кожного елементу організму, — кліточки (Zelle), — полягає на тім, що субстанция, отримана в постати корму, зістає з'ужита і переіменена на иньшу. В кормі була енергія укрити (утаена); в наслідок розкладу корму в кліточці органічній та укрити потенціональна енергія замінила ся в енергю динамічну. Рівночасно корм розложив ся хемічно, замінив ся в субстанцію цілком противного характеру. Яко корм був він кліточці пожиточним, тепер же є шкідним.

В стані готовім до праці виночав мозок. Кліточки систему нервового не тільки не мають тоді субстанцій шкідних, але противно они суть одарені певним засобом корму — певним засобом енергії. З хвилєю пробудженя чоловіка зістає система нервова з усіх сторін також обуджений, — він починає працювати. Праця систему нервового збільшає ся, скоро забираємо ся до занятя чи то фізичного чи умислового.

(Конець буде).

Телеграми „Буковини“.

З дня 14-го вересня 1896 року.

Відень. Президент міністрів К. Бадені повернув до Відня. У Полі, Міттерберг'у, Ді Вацца населене приймає его одушевленими оваціями. За се президент дакував бурмістрови Полі сердечно, а перед від'їздом з міста Ді Вацца, сьвяточно прикрашеного, подякував ще раз намістникови та висказав свое повне вдоволене з подорожи по Побережю, котру задержить у вдячній пам'яті.

Котвиця

Liniment. Capsici comp.

з аптики Ріхтера в Празі,
загально признаний знаменитий усмирюючий лік на втиранє: по ціні 40 кр., 70 кр. і 1 зр.; можна купити у всіх аптиках. Просимо жадати сей загально улюблений лік просто під назвою Ріхтера Liniment з котвицею і приймати з остерожністю лише флажки зі знаним знаком охоронним „Котвиця“ бо лише ті правдиві.

Аптика Ріхтера під золотим львом у Празі.

Приватна клініка хірургічна
(Приватна лічниця операційна)
Д-РА СТ. КВЯТКОВСКОГО
емерит. оператора ц. к. хірург. клініки університетської
Більрота-Гуссенбаєра у Відні
находить ся
в Чернівцях, уліця Мецгера ч. 25.
В справі приймає хорих і інших інформацій треба удавати ся до управителя приватної клініки **Д-ра Квятковського** в Чернівцях, уліця ратушева (дім Вішоффера.) (40—100)

Відзначене на краєвій виставі в р. 1894 почетним дипломом ц. к. міністерства торгівлі.

Краєве товариство ткацке
„P R Z A D K A“
(ПРЯЖА)
в Коросні

поручає Пов. П. Т. Публиці свого виробу чисто льняні звітні з доброти, ручно ткані
ПОЛОТНА КОРЧИНЬСЬКІ
від найгрубших до найтоньших веб і біле столове о взорі кістковім і адаманьковім;
також доставляє матеріялів на комплетні і найдешевші
ВИПРАВИ СЛЮВНІ.
Замовлення просимо надсилати просто до Коросна (почта, телеграф і станція залізнична в місці).
Прібірки і цінники на жаданє оплатно і відворотною почтою. (4—52)

П. Т.

Отсим маю честь повідомити шановних відбрателів, гостей і публику, що я перебрав істнууючий досі під фірмою

АНТІН ТАБАКАР і ГАІНА
склад корінних товарів, вин і делікатесів
— (заснований 1812 р.) —
а окрім того
АГЕНТУРУ і СКЛАД РІЛЬНИЧИХ МАШИН
з днем 1-го липня с. р. і буду дальше вести під моєю власною фірмою
СТЕФАН ГАІНА.

При сій нагоді складаю сердечну подяку за довіре, оказане так часто попередній фірмі, і прошу уклівно, мати те саме довіре на дальше і для мене, при чім запевняю, що все старатиму ся задоволити шановних гостей добірними товарами найліпшого сорта, низькими цінами і уважною услугою.

Прошу о часті замовлення і пишусь з поважанем
Стефан Гаїна.

Памятайте на Народний Дім
в Чернівцях!

Для школярів!

Товариство „Просьвіта“ при зближаючих ся іспитах в школах народних подає до відомости Сьвітл. Рад Шкільних, Внов. сьвященників, катихитів, учителів і родичів, що книжки накладу товариства, призовані кр. Радою шкільною на премії для учеників, красно оправлені о позолоченими берегами, можна купити в канцелярії товариства у Львові в ринку ч. 10, по слідууючій ціні:

Розкази про силу природи 20 кр., Оповіданя о житю сьв. Бориса і Гліба 20 кр., Повістки для дїтїй 27 кр., Сестра 15 кр., Байки 22 кр., Історія Руєи ч. I. 25 кр., Історія Руєи ч. II. 23 кр., Лен і конопля 24 кр., Рогата худоба 45 кр., Про живоплоти і ліси 20 кр., Венямин Франклїн 16 кр., На досвітках 22 кр., Серед ледового моря 25 кр., Житє сьв. великомученика і лікаря Панталеймона 20 кр., Дрібна птиця господарєка, а великі гроші 20 кр., Відкрите Америки 22 кр., Зьвірята шкідні і пожиточні 42 кр., Перекотиполе, повістка, 18 кр., Кирило і Методїй 22 кр.

Молитвенник народний (в звичайній оправі) 20 кр., в лучшій оправі: а) хребет полотняний і золочений хрест з переду 25 кр., б) ціла оправа полотняна, береги золочені і золочений хрест з переду 35 кр.

Молитвенник народний великий по ціні 90 кр., 1-10, 1-30, 1-60, 1-80 зр.

В рускїм товаристві педагогічнім, уліця академічна ч. 8. у Львові, можна також дістати на премії для учеників слідууючі виданя:

Образкові виданя. Зьвіринєць 10 кр., Гостинєць 10 кр., Забавки 10 кр., Менажерія 10 кр., Робінзон 40 кр., Квіточка 20 кр., Віночок 20 кр., Кобзар Тараса Шевченка 20 кр., Гете-Франко: Ісє Микита 50 кр., Мірон: Пригоди Дон Кіхота 40 кр.

Виданя без образків. Читанка ч. I, II, III, IV. оправі 20 кр., без опр. 10 кр., Визанка желань 10 кр., Хемія Роское 40 кр., Учитель на р. 1890, 1891, 1892, 1893, 1894 по 2 зр., Дзвінок на р. 1890, 1891, 1892, 1893, 1894 по 4 зр., Ів. Левіцький: Попалиєв. Рїздванї сцени 10 кр., Вол. Шухевича: Записки школяря 20 кр., О. Нижанковський: Батько і мати, двослів для дїтїй з фортепяном, 10 кр., Леонїда Глібова: Байки 5 кр., В. Чайченка: Олеся; Комар; Грицько по 5 кр., Дума про княгиню Кобзаря 5 кр., Дїйрової Чайки: Казка про сонце та его сина; Писанка по 5 кр., М. Лисенко: Тече вода з-під явора. Двослів з фортепяном, 10 кр., Мапа етнографічна Русї-України 20 кр., Гордїєнко: Картагїнці і Римляни 20 кр., Юлій Верне: Подорож довкола землі 60 кр., Барановський Приписи до іспитів 20 кр., Молитвенник народний, в полотно оправлений, 20 кр., д-ра Л. Кельнера: Коротка історія педагогїї 60 кр.

Всякі замовлення висилають ся скоро і точно.

Рух поїздів залізничих

важний з днем 1-го мая 1896 після середно-європейского годинника.

Приходять	П о ї з д и			Відходять	П о ї з д и					
	поспішні	особові	мішані		поспішні	особові	мішані			
до Чернівців				з Чернівців						
3 Відня, Кракова, Львова, Станіславова, Коломїї і Снятина	1128	657	1028	550	347	941	1029	538		
3 Букарешту, Яє, Сучави, Глібоки	329	912	1000	523	1203	717	1048	616		
3 Новоселиці, Садагурі								430 621		
до Львова				зі Львова						
3 Відня, Кракова	130	510	655	930	955	250	1100	440	955	645
3 Букарешту, Сучави, Чернівців, Станіславова	955	613	728	201	211	600	930	1045		
3 Підволочиск	230	1005	805	510	225	614	948	1112		
3 „ на Підзамче	218	950	742	445	610	1025	245	1015		
3і Стрия		1210	8	150		522	935	722		
3 Белзця		800	545			915	705			
3і Сколього і Стрия		1010					305			
3 Відня, Кракова (т. зв. блискавичний потяг)		845			840					

Підчеркнені числа означують пору нічну від 6 год. вечером до 5 год. 59 мін. рано. — Середно-європейський час рїзнить ся від львівського о 36 мінут, а від черновецького о 44 мінут; коли на залізници є 12 год., то на львівскім годиннику є 12 год. 36 мін., а на черновецькїм 12 год. 44 мінут.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях. За редакцію відповідає **Др. Василь Дутчак.**
З друкарні „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Осипа Бучканича.

